

Startside>Lovgivning og retspraksis>National lovgivning

Nacionalno pravo

Romænien

Ta stran vsebuje informacije o romunskem pravnem sistemu in pregled prava v Romuniji.

Pravni viri

Viri romunskega prava so:

romunska ustava;

zakonodajna, ki jo sprejme parlament (ustavno pravo, sistemski zakoni in splošni zakoni);

odloki predsednika Romunije;

zakonodajni akti vlade (uredbe, izredne uredbe, sklepi);

zakonodajni akti, ki jih izda osrednja državna uprava (ministrske odredbe, smernice in predpisi);

zakonodajni akti, ki jih izdajo organi lokalnih skupnosti (okrožni svet, občinski svet, mestni svet občine Bukarešta);

pravo Evropske unije (uredbe, direktive);

mednarodne pogodbe, katerih pogodbenica je Romunija.

Vrste pravnih instrumentov – opis

Romunski pravni okvir vključuje naslednje pravne instrumente:

ustava je najvišji pravni akt v Romuniji. Ureja strukturo Romunije kot nacionalne, enotne in nedeljive države, razmerja med izvršilno, zakonodajno in sodno oblastjo ter med javnimi organi, državljani in pravnimi osebami;

ustavno pravo izhaja iz ustavodajne oblasti, tj. ustavodajne skupščine, izvoljene in sklicane za ta namen;

sistemski zakoni urejajo področja, ki so bistvenega pomena za državo, kot so državne meje, romunsko državljanstvo, državni grb in državni pečat, pravna ureditev premoženja in dedovanja, organizacija in izvedba referendumov, kazniva dejanja, kazni in pravila o njihovem izvrševanju, organizacija in delovanje vrhovnega sodnega sveta, sodišč, državnega tožilstva in računskega sodišča, pravice posameznikov, ki jih oškodujejo javni organi, državna obramba, organizacija vladnih organov in politične stranke;

splošni zakoni urejajo vsa druga področja, ki niso zajeta s sistemskimi zakoni. S splošnim zakonom ni mogoče dopolniti ali spremeniti višjega predpisa, kot je sistemski zakon ali ustava;

v posebnih primerih (parlamentarne počitnice) se lahko na podlagi prenosa zakonodajnega pooblastila nekatera področja, ki jih določi parlament, urejajo z **vladnimi uredbami**. Uredbe se sprejmejo na podlagi posebnega akta o pooblastitvi v okviru meja in pod pogoji iz tega akta. Vlada lahko v izrednih razmerah po potrebi sprejme izredno uredbo na katerem koli področju;

sklepi vlade določajo, kako se bodo zakoni dejansko izvajali, ali druge organizacijske vidike njihovega izvajanja;

zakonodajne akte (odredbe in smernice) **izdaja osrednja državna uprava** zgolj na podlagi zakonov, sklepov vlade in uredb ter za njihovo izvajanje;

akti avtonomnih upravnih organov;

zakonodajni akti, ki jih izdajo organi lokalnih skupnosti (okrožni svet, občinski svet, mestni svet občine Bukarešta), urejajo področja, ki spadajo v njihovo pristojnost.

Drugi pravni viri

Sodna praksa ESČP in sodna praksa sodišč EU.

Čeprav nacionalna sodna praksa ni pravni vir, so sodbne **vrhovnega kasacijskega sodišča** za zagotovitev enotne razlage nekaterih pravnih določb nedvomno sekundarni pravni viri. Poleg tega se lahko odločbe ustavnega sodišča, ki imajo učinek *erga omnes* in *ne inter partes litigantes*, štejejo za sekundarne pravne vire.

V skladu s členom 1 zakona št. 287/2009 o civilnem zakoniku so lahko viri civilnega prava zakonodaja, **ustaljene prakse in splošna pravna načela**. Z izrazom „ustaljene prakse“ so mišljene tradicija (običaji) in strokovne prakse.

Zgoraj navedene določbe vsebujejo naslednja pravila za uporabo ustaljenih praks kot pravnega vira:

ustaljene prakse se uporabljajo v zadevah, ki niso določene v zakonodaji; kadar ustaljene prakse ne obstajajo, se uporabljajo pravne določbe, ki se nanašajo na podobne zadeve, kadar pa takšne določbe ne obstajajo, se uporabljajo splošna pravna načela;

v zakonsko urejenih zadevah se ustaljene prakse uporabljajo le, kadar se zakon izrecno sklicuje nanje;

samo ustaljene prakse, ki so v skladu z javnim redom in sprejetimi moralnimi načeli, se priznavajo za pravne vire;

zainteresirana stranka mora dokazati obstoj ustaljenih praks in njihovo vsebino. Za ustaljene prakse, objavljene v zbirkah, ki so jih pripravili ustrezni pooblaščen subjekti ali organi, se domneva, da obstajajo, razen če ni dokazano nasprotno.

Hierarhija predpisov

Hierarhija predpisov v Romuniji je naslednja:

romunska ustava in ustavno pravo sta na vrhu hierarhije predpisov. Vsi drugi zakonodajni akti morajo biti v skladu z njima;

sistemski zakoni so na drugem mestu v pravni hierarhiji. Parlament sprejme sistemske zakone s kvalificirano večino;

splošni zakoni so tretja kategorija pravnih predpisov. Parlament sprejme splošne zakone z navadno večino. S splošnim zakonom ni mogoče dopolniti ali spremeniti sistemskega zakona ali ustave;

vladne uredbe so četrta kategorija predpisov;

sklepi vlade so peta kategorija predpisov v pravni hierarhiji;

zakonodajni akti, ki jih sprejmejo osrednja državna uprava in avtonomni upravni organi, so šesta kategorija predpisov v pravni hierarhiji;

zakonodajni akti, ki jih izdajo organi lokalnih skupnosti (okrožni svet, občinski svet, mestni svet občine Bukarešta), so na zadnjem mestu v hierarhiji predpisov.

Institucionalni okvir**Institucije, pristojne za sprejemanje zakonodaje**

V skladu z ustavo država temelji na demokratičnih ustavnih načelih **delitve oblasti in uravnoveženega razmerja med vejami oblasti v državi** (zakonodajno, izvršilno in sodno).

Oblast je tudi razdeljena med parlament, vlado in pravosodne organe, ki to oblast tudi izvršujejo. **Ustavno sodišče**, **romunski varuh človekovih pravic** (*Avocatul Poporului din România*), **računsko sodišče** (*Curtea de Conturi*) in **zakonodajni svet** (*Consiliul Legislativ*) prav tako zagotavljajo uravnoveženo razmerje moči med javnimi organi in državljani.

Parlament je najvišji predstavniški organ državljanov in edini zakonodajni organ v državi. Sestavljata ga **poslanska zbornica** in **senat**. Načeloma **zakonodajna oblast** pripada izključno parlamentu, vendar v nekaterih primerih to funkcijo deli z **izvršilnim organom (vlado)** in volivci (državljani).

Vlada lahko izdaja uredbe na podlagi posebnega zakona o pooblastitvi, ki ga sprejme parlament. V izjemnih primerih, ki jih je treba obravnavati po nujnem postopku, lahko vlada izda tudi izredne uredbe.

Postopek sprejemanja zakonodaje

Postopek sprejemanja zakonodaje vključuje tri faze.

1. Vladna faza ali predparlamentarna faza se nanaša na:

pripravo osnutka zakonodajnega akta na ravni vlade;
predložitev osnutka zakonodajnega akta v javno razpravo pod pogoji, določenimi z zakonom;
potrditev s strani zakonodajnega sveta, na medministrski ravni in s strani drugih institucij;
sprejetje osnutka zakonodajnega akta s strani vlade.

2. Parlamentarna faza se nanaša na:

predložitev osnutka zakonodajnega akta enemu od dveh parlamentarnih domov (poslanski zbornici ali senatu kot prvemu domu), odvisno od pristojnosti, določenih na podlagi romunske ustave;
razpravo in sprejetje poročila/mnenja o osnutku zakonodajnega akta v stalnih parlamentarnih odborih (v posebnih okoliščinah se lahko ustanovijo posebni odbori);

prvi dom na plenarnem zasedanju sprejme mnenje o osnutku zakonodajnega akta in zakonodajnih predlogih, ki so mu predloženi, v 45 dneh od datuma njihove predložitve stalnemu predsedstvu;

v primeru zakonikov in druge posebno zapletene zakonodaje je rok 60 dni od datuma predložitve stalnemu predsedstvu;

za izredne vladne uredbe je rok 30 dni;

če so ti roki prekoračeni, se osnutek zakonodajnega akta ali zakonodajni predlog šteje za sprejet in se predloži poslanski zbornici v končno odločitev.

Sledita glasovanje o osnutkih zakonodajnih aktov/zakonodajnih predlogih (odobritev ali zavrnitev) in njihova predložitev odločevalski zbornici (poslanski zbornici ali senatu), ki sprejme končno različico zakonodajnega akta.

3. Postparlamentarna faza se nanaša na:

preverjanje ustavnosti zakona (nadzor *a priori*) (ustavno sodišče potrdi skladnost zakona z ustavo). To preverjanje lahko zahteva **predsednik Romunije**, predsednik enega od dveh parlamentarnih domov, vlada, **vrhovno kasacijsko sodišče**, romunski varuh človekovih pravic ali vsaj 50 poslancev ali 25 senatorjev, v primeru ustavne presoje pa se lahko zahteva po uradni dolžnosti;

nazadnje predsednik **razglasi zakon** v 20 dneh po njegovem prejetju. Če predsednik zahteva ponoven pregled zakona (to se lahko zahteva samo enkrat) ali preverjanje njegove ustavnosti, se zakon razglasi v desetih dneh od njegovega prejetja, potem ko ga je ustavno sodišče ponovno pregledalo ali potrdilo njegovo skladnost z ustavo;

zakon začne veljati v treh dneh od objave v delu I **romunskega uradnega lista** ali na poznejši datum, naveden v zakonu.

Pravne zbirke podatkov

(a) **Zakonodajni portal**, ki ga upravlja ministrstvo za pravosodje, je informacijski sistem za zakonodajo, ki omogoča hiter, brezplačen in neomejen dostop vseh zainteresiranih oseb do nacionalne zakonodaje v posodobljeni in prečiščeni obliki. Ta aplikacija je povezana z evropskim enotnim dostopom do nacionalne zakonodaje **N-Lex**.

Zakonodajni portal je razvilo ministrstvo za pravosodje v okviru projekta, za katerega je prejelo nepovratna sredstva iz Evropskega socialnega sklada v okviru *operativnega programa za krepitev upravnih zmogljivosti*.

Zbirka podatkov se dnevno posodablja ter omogoča dostop do več kot 150 000 normativnih aktov od leta 1989 do danes in do številnih predhodnih ustreznih aktov.

Za iskanje po zbirki podatkov je na voljo več iskalnih meril, kot so:

besede v naslovu;
besede v besedilu;
vrsta dokumenta;
številka dokumenta;
vrsta in številka uradne publikacije;
datum objave;
organ, ki je sprejel zakon, itd.

(b) Brezplačen javni dostop do romunske zakonodaje ponuja še ena **pravna zbirka podatkov v Romuniji**, ki jo oblikuje, upravlja in posodablja zakonodajni svet.

To je spletna različica *registra romunske zakonodaje*® – uradni register romunske zakonodaje, ki ponuja točne in pravilne informacije o pravnem statusu vsakega posameznega zakona v različnih časovnih obdobjih.

Zbirka podatkov zajema obdobje od leta 1864 do danes.

Po zbirki podatkov je mogoče iskati z naslednjimi iskalnimi merili:

kategorija/vrsta zakonodajnega akta;
številka;
leto (obdobje) sprejetja;
obdobje objave;
uradna publikacija (vrsta, številka, leto);
ključne besede v naslovu;
status akta (veljaven, ni več veljaven);
druga merila (zakonodaja, posamezno/objavljeno, neobjavljeno).

Intranet **zakonodajnega sveta** gosti zbirko podatkov, ki se posodablja s podrobnimi pravnimi informacijami, potrebnimi za posebno nalogo potrjevanja osnutkov zakonodajnih aktov in zagotavljanje informacij v zakonodajnem postopku.

(c) Še ena pravna [zbirka podatkov](#) (čeprav je organizirana drugače) je dostopna tudi na spletišču [poslanske zbornice](#) (eden od parlamentarnih domov). Po njej je mogoče iskati po:

vrsti zakonodajnega akta;

številki;

datumu;

javnem organu, ki je izdal zakonodajni akt;

datumu objave in ključnih besedah (v naslovu in glavnem besedilu akta).

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

Da, dostop do zbirke podatkov je **brezplačen**.

Zadnja posodobitev: 24/02/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.